

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата технічних наук, доцента

Дмитренко Андрія Юрійовича

на дисертаційну роботу Поповича Дмитра Сергійовича на тему:

**«Принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків
в умовах історичної забудови»,**

поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 191 - Архітектура та містобудування

(галузь знань 19 – Архітектура та будівництво)

На розгляд представлено дисертацію, яка складається із анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаної літератури та п'яти додатків. Результати дослідження викладено на 320 сторінках, включаючи основну текстову частину дисертації із 163 сторінок, 50 сторінок ілюстрацій. Список використаних джерел складається з 177 найменувань, п'ять додатків представлені на 66 сторінках, у тому числі акти впровадження – на 2 сторінках.

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку міст, що супроводжуються активним освоєнням центральних територій та зростанням потреби у формуванні якісного житлового середовища в межах історично сформованої забудови. В умовах обмеженості вільних земельних ресурсів і необхідності збереження культурної спадщини особливої ваги набуває проблема інтеграції нових житлових будинків у сформований архітектурний контекст без порушення його цілісності та ідентичності. Сучасна практика містобудування свідчить про наявність численних конфліктів між новою забудовою та історичним середовищем, що проявляються у дисгармонії масштабів, порушенні силуету міста та втраті автентичних характеристик міського простору. Водночас науково-методичне забезпечення процесів проєктування нової житлової архітектури в історичних районах залишається недостатньо систематизованим, що обумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі. Таким чином, розроблення принципів і прийомів архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови є своєчасним і важливим завданням, що має як наукове, так і практичне значення для розвитку архітектури та містобудування.

Об'єктом дослідження - нові житлові будинки в умовах історичної забудови.

Предметом дослідження - принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови.

Мета дослідження: визначення методичних засад, принципів і прийомів архітектурного формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови, надання рекомендацій щодо їх функціонально-планувальних, об'ємно-просторових та містобудівельних рішень..

Завдання дослідження:

- Проаналізувати теоретичний і практичний досвід архітектурного формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови;
- Визначити морфологічні особливості історичної забудови м. Києва, які впливають на гармонізації архітектурно-просторового формування нових житлових будинків в її умовах;
- Систематизувати фактори, що впливають на формування нових житлових будинків в історичних районах;
- Розробити загальну методичку дослідження щодо архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови;
- Доповнити класифікацію нових житлових будинків в умовах історичної забудови;
- Сформулювати принципи та визначити прийоми об'ємно-просторової та функціонально-планувальної організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови;
- Розробити метод оцінки якості гармонізації нових житлових будинків в умовах історичного контексту;
- Запропонувати містобудівні рішення при гармонізації нової житлової архітектури з історичною забудовою;
- Надати рекомендації щодо функціонально-планувального та об'ємно-просторового формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови.
- Здійснити апробацію теоретичних досліджень в концепті нового будівництва житлових будинків в умовах історичної забудови міста Києва та впровадження в освітній процес.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Оцінка обґрунтованості, достовірності та наукової новизни результатів дисертаційного дослідження дозволяє констатувати їх належний науковий рівень і значущість для розвитку архітектурної науки. Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується чіткою логікою дослідження, послідовним розкриттям поставлених завдань та використанням широкої теоретичної і нормативної бази, що охоплює як вітчизняні, так і зарубіжні джерела. Автором

проведено системний аналіз сучасних підходів до формування житлової забудови в історичному середовищі, що дало змогу сформулювати власні узагальнення та наукові положення.

Достовірність результатів підтверджується застосуванням комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, які забезпечують всебічний розгляд проблеми, а також апробацією основних положень у наукових публікаціях і впровадженням результатів у практичну діяльність та освітній процес. Отримані висновки базуються на аналізі реальних об'єктів і практичних кейсів, що підвищує їх прикладну цінність і підтверджує відповідність сучасним умовам архітектурного проектування.

Наукова новизна дисертації полягає у розробленні авторського підходу до формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови, зокрема у формулюванні принципів архітектурно-просторової організації, удосконаленні класифікаційних ознак житлової забудови та запропонованні методу оцінювання рівня гармонізації нової архітектури з історичним середовищем. У сукупності це свідчить про вагомий внесок автора у розвиток теоретичних і методичних засад архітектурного проектування в умовах історичного контексту.

Для вирішення поставлених задач дослідження дисертант використав комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили системність і всебічність аналізу проблеми. Зокрема, застосовано аналітичний і компаративний методи для дослідження теоретичних джерел та узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду; морфологічний і типологічний аналіз — для виявлення особливостей історичної забудови та класифікації нових житлових будинків. Використано методи узагальнення і систематизації для структурування факторів впливу та формування принципів і прийомів проектування. Також застосовано просторово-композиційний та нормативно-контекстний аналіз, метод сценарного аналізу й експертної оцінки, що дозволило обґрунтувати підходи до гармонізації нової архітектури з історичним середовищем. Додатково використано методи графоаналітичного дослідження, геоінформаційного аналізу, проєктного та математичного моделювання, що забезпечило перевірку отриманих результатів і підвищило їх достовірність та практичну значущість.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

У вступі означені межі та доведена актуальність дисертаційного дослідження. Сформульовані мета, задачі та методи дослідження. Окреслено основні наукові результати та практичне значення роботи. Подано відомості про апробації результатів дослідження.

Перший розділ дисертації «Аналіз теорії і практики будівництва нових

житлових будинків в історичній забудові» присвячений комплексному аналізу теоретичних засад і практичного досвіду формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови та має фундаментальне значення для подальшого дослідження. У розділі узагальнено наукові підходи до поєднання сучасної архітектури з історичним середовищем, проаналізовано вітчизняні та зарубіжні джерела, а також визначено основні проблеми, що виникають у процесі інтеграції нової забудови в історичний контекст. Значну увагу приділено вивченню практичного досвіду проектування і будівництва в Україні та за кордоном, що дозволило виявити як негативні, так і позитивні тенденції формування сучасного житла в історичних районах. Окремим важливим аспектом розділу є дослідження морфологічних особливостей історичної житлової архітектури міста Києва, які впливають на формування нових об'ємно-просторових рішень, зокрема аналіз пропорцій, силуету, колористики та матеріалів. Також у розділі систематизовано основні фактори, що впливають на формування нової житлової забудови, серед яких виділено природно-кліматичні, законодавчі, містобудівні, соціально-економічні та історико-архітектурні чинники. У цілому перший розділ відзначається глибиною та комплексністю проведеного аналізу, логічною структурою викладення матеріалу та високим рівнем опрацювання джерельної бази, що дозволяє оцінити його як змістовний і науково обґрунтований та такий, що формує надійну теоретичну основу для подальших розділів дослідження.

Другий розділ «Методичні основи проектування нових житлових будинків в історичній забудові» має виразний методичний і науково-прикладний характер та присвячений розробленню теоретико-методичних засад формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. У розділі обґрунтовано загальну методичку дослідження, яка базується на поєднанні різних підходів до аналізу архітектурного середовища, що забезпечує системність і послідовність наукового пошуку. Значну увагу приділено класифікації нових житлових будинків за низкою ознак, що дозволяє структурувати різноманіття сучасної забудови та створює підґрунтя для подальшого формування принципів проектування. Ключовим результатом розділу є формулювання принципів і прийомів архітектурно-просторової та функціонально-планувальної організації нових житлових будинків у історичному середовищі, які враховують морфологічні, композиційні та соціальні аспекти. Особливої уваги заслуговує запропонований автором метод оцінювання якості гармонізації нової забудови з історичним контекстом, що базується на системі критеріїв та дозволяє об'єктивізувати процес оцінки архітектурних рішень. У цілому другий розділ характеризується високим рівнем наукової новизни, чіткістю та логічністю викладення матеріалу, а також значним ступенем методичного узагальнення.

Запропоновані положення мають теоретичну цінність і можуть бути використані як основа для подальших досліджень і практичного застосування у сфері архітектурного проектування, що дозволяє позитивно оцінити зміст цього розділу.

Третій розділ «Рекомендації щодо формування нових житлових будинків в історичній забудові» має прикладний характер і присвячений розробленню практичних рекомендацій щодо формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. У розділі запропоновано комплекс містобудівних, функціонально-планувальних та об'ємно-просторових рішень, спрямованих на забезпечення гармонійної інтеграції нової архітектури в історичне середовище. Значну увагу приділено типологізації історичних кварталів та визначенню стратегій їх розвитку з урахуванням можливостей доповнення новими об'єктами, а також питанням реконструкції внутрішньоквартальних просторів. Представлені рекомендації відзначаються практичною спрямованістю та орієнтацією на реальні умови проектування. Важливим аспектом розділу є апробація результатів дослідження у практичній діяльності та освітньому процесі, що підтверджує їх ефективність і можливість впровадження. Запропоновані підходи враховують сучасні вимоги до комфортності, функціональності та збереження історико-архітектурного контексту міського середовища.

. У цілому третій розділ характеризується високим рівнем прикладної цінності, логічною завершеністю та відповідністю поставленим завданням дослідження. Він органічно узагальнює теоретичні та методичні положення попередніх розділів і демонструє можливості їх практичного застосування, що дозволяє оцінити його як змістовний і значущий для архітектурної практики. Загальні висновки до дослідження сформовано логічно та послідовно. Вони розкривають основні положення дисертації та достатньо обґрунтовані як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Мова та стиль викладення результатів

. Дисертаційна робота написана українською мовою. Зміст викладений логічно, грамотно, зрозумілою науковою мовою з правильним використанням специфічної термінології.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Основні положення та результати дисертаційної роботи були оприлюднені у доповідях на 10 всеукраїнських та міжнародних конференціях. Наукові результати дисертації опубліковані в 7 наукових працях у фахових виданнях

України.

Основні положення та наукові висновки дисертаційного дослідження були впроваджені в освітній процес при виконанні дипломного проектування за участю у керівництві автора, а також при підготовці авторського курсу лекцій з дисципліни «Методика архітектурного проектування в історичному середовищі» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерський).

Результати дослідження реалізовані в практичній розробці «Нове будівництво житлового будинку за адресою: м. Київ, вул. Івана Франка, 14» - ГАП Єжов О.С; «Нове будівництво житлового будинку за адресою: м. Київ, вул. Стрілецька» - ГАП Єжов О.С

До позитивних характеристик дослідження слід віднести:

1. Дисертація відзначається високим рівнем структурної чіткості та логічної узгодженості між розділами, що забезпечує послідовний перехід від теоретичного аналізу до методичних розробок і практичних рекомендацій.
2. Автору вдалося інтегрувати міждисциплінарний підхід, поєднавши архітектурні, містобудівні, соціальні та нормативні аспекти, що дозволило більш комплексно розкрити проблему формування житлової забудови в історичному середовищі.
3. Результати дослідження мають значну практичну цінність, оскільки запропоновані рекомендації та методичні підходи можуть бути безпосередньо використані в архітектурному проектуванні, містобудівній діяльності та освітньому процесі, що підтверджує прикладний характер роботи.

Дискусійні зауваження до дисертаційної роботи.

1. У дисертаційній роботі автор пропонує узагальнені принципи гармонізації нових житлових будинків з історичною забудовою, однак дискусійним залишається питання їх універсальності для різних типів історичних міст і районів. Зокрема, потребує додаткового обґрунтування можливість застосування запропонованих підходів у середовищах з відмінною морфологією, масштабом та історико-культурною цінністю.

2. У дисертаційній роботі ілюстрації 2.10 – 2.13, що відображають запропоновані архітектурно-просторові прийоми, є наочними та сприяють розумінню авторських положень, проте їх доцільно було б доповнити конкретними практичними прикладами реалізованих об'єктів. Залучення реальних кейсів дозволило б більш переконливо продемонструвати ефективність і застосовність запропонованих прийомів у сучасній проектній практиці, а також підвищило б рівень їх практичної апробації та доказовості.

3. У роботі значна увага приділяється архітектурно-просторовим аспектам формування нової забудови, тоді як питання економічної доцільності та інвестиційної привабливості запропонованих рішень розкриті обмежено. Це викликає дискусію щодо можливості їх повномасштабного впровадження в умовах сучасного ринку нерухомості та девелоперської практики.

Зазначені зауваження не зменшують наукову цінність роботи Поповича Дмитра Сергійовича.

Висновок про дисертаційну роботу

Узагальнюючи результати розгляду дисертаційної роботи, слід зазначити, що вона є завершеним, самостійним і цілісним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблематиці формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. Автором продемонстровано високий рівень наукової підготовки, здатність до системного аналізу складних архітектурно-містобудівних процесів та вміння формулювати обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації.

Отримані результати характеризуються належною обґрунтованістю, достовірністю та науковою новизною. У роботі сформульовано принципи та прийоми архітектурно-просторової організації нових житлових будинків у історичному середовищі, удосконалено класифікаційні підходи та запропоновано метод оцінювання якості гармонізації нової забудови з історичним контекстом. Важливим є те, що результати дослідження мають не лише теоретичне, але й практичне значення, оскільки можуть бути використані у проектній діяльності, містобудівній практиці та освітньому процесі.

Додатково слід підкреслити, що результати дослідження мають потенціал для подальшого розвитку у вигляді поглиблення методичних підходів до проектування в історичному середовищі, розширення сфери їх застосування на різні типи міст та удосконалення нормативної бази у галузі охорони культурної спадщини. Це свідчить про перспективність роботи та її значення для формування сучасних підходів до гармонійного розвитку історичних міських територій.

Дисертаційна робота відзначається логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та достатнім рівнем апробації результатів. Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею, яка виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. Висунуті в ній наукові положення і отримані теоретичні та практичні результати є актуальними, характеризуються

едністю змісту та свідчать про значний особистий внесок здобувачів у науку. Автор роботи – Попович Дмитро Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

Кандидат технічних наук,
доцент кафедри архітектури
будівель та дизайну
Національного університету
«Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Андрій ДМИТРЕНКО

Підпис кандидата технічних наук,
доцента Дмитренко А.Ю.
засвідчую

Проректор з наукової роботи
Національного університету
«Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Олена СТЕПОВА